

Ko Blok, directievoorzitter van Era Bouw, is na 22 jaar Era op zijn zestigste jaar met pensioen gegaan. 'Die beslissing heeft voornamelijk te maken met mijn manier van werken', zo verklaart hij zijn vertrek. 'Kijk, ik ben een soort meewerkend voorman en als het nodig is moet ik kunnen pieken, pal staan voor de zaak. Om een voorbeeld te geven: toen bekend werd dat naast een woningbouwproject van Era Bouw ook een opvangplek voor drugsverslaafden zou komen, heb ik een vergadering geleid van 300 potentiële kopers van woningen. Dan moet je ter plekke beslissingen kunnen nemen, op zo'n avond kunnen zeggen dat mensen die al een huis hebben gekocht, zonder kosten van hun nieuwbouwwoning af kunnen. Zo'n manier van werken vergt veel energie, dat hou je niet al te lang vol.'

'Binnen twee weken werden twintig van de zeventig eerder afgesloten koopcontracten ontbonden, maar drie weken later kregen we er, mede door de publiciteit, vijftig kopers bij. In die situaties raken mensen nu eenmaal snel geëmotioneerd. Maar als je eerlijk bent, hoeft je nergens bang voor te zijn.'

Het beeld van de legercommandant die met een uitgedachte tactiek onvervaard zijn troepen aanvoert, dient zich aan. Toch is Ko Blok van huis uit niet zo'n held. In zijn studietijd presteerde hij niet bovenmatig, maar hij heeft altijd wel alles kunnen bereiken wat hij voor mogelijk hield. Dus eigenlijk is hij toch een held.

Hij groeide op in het Utrechtse plassegebied tussen Loenen en Loosdrecht. Vader was architect en moeder maatschappelijk werker. In het begin van de jaren vijftig van de vorige eeuw was dat een opmerkelijk fenomeen. Door de bank genomen stopten toen vrouwen met hun professie na hun huwelijk. De moeder van Ko Blok die acht kinderen kreeg, bleef tot na haar veertigste gewoon aan het werk. Blok: 'Ik heb een hele prettige jeugd gehad in een verlicht gezin. Mijn vader heeft me de liefde voor het vak bijgebracht. Hij had kantoor aan huis en als het maar even uit kwam, nam hij mij overal mee naar toe. Hij ontwierp villa's en gold als een specialist in sigarenfabrieken, maar hij deed ook restauratiewerk. Ik groeide op in een heerlijk gezin met geweldige ouders, met elkaar maakten we muziek en speelden toneel.'

Helemaal vlekkeloos verliep de jeugd van Blok niet. 'Ik was een van de lastigste leerlingen van het lyceum en werd in de tweede klas van school gestuurd. Mijn moeder zorgde er toen voor dat ik op de Kees Boeke Montessori-school in Bilthoven de middelbare school kon afmaken. Daar werd je nadrukkelijk op je eigen verantwoordelijkheid gewezen en werd je met respect behandeld. Daardoor ging je je vanzelf behoorlijk gedragen.'

Blok ging in 1973 Bouwkunde studeren in Utrecht. 'In het derde jaar heb ik stagegelopen bij Koots Bouwbedrijf dat werkte aan een groot gezondheidscentrum in Buitenveldert. Tijdens die stage realiseerde ik me dat als ik iets wilde in de bouw, ik ook uitvoerder wilde zijn. Ik heb niets met het alleen ontwikkelen van projecten zonder technische kennis van zaken.' Na de HTS volgde een jaar Bedrijfskunde aan Nijenrode. 'Daar was ik super gemotiveerd en heb ik veel geleerd van marketing en communicatie en een organisatie ontwikkelen, zeg maar het ondernemerschap.'

Overdonderd

Hoe kan het romantischer: aan de oevers van de Vecht leert hij zijn toekomstige vrouw kennen, waarmee hij nog altijd is getrouwd en waarmee hij drie kinderen heeft. Ik was zeventien en zat naast het zusje van zes van mijn latere vrouw in de bus naar de Kees Boeke-school. Zij liet mij een tekening zien, die zij voor haar zusje had gemaakt en ik schreef daarop 'met de hartelijke groeten van Ko'. De volgende dag kreeg ik een brief met de uitnodiging om haar te ontmoeten en een half jaar later kregen we verkering.'

Blok begon zijn loopbaan als trainee bij Van der Vliet-Wernink in Amsterdam en was vervolgens een jaar marketing coördinator bij de Ballast Nedam Groep in Amstelveen. 'In die periode kwam ik erachter dat ik aan het

Ko Blok: 'Era Bouw was een van de eerste bedrijven dat zich ging focussen op binnenstedelijke vernieuwing.'

begin van het proces wilde zitten; de planontwikkeling.' Zo werd hij in 1976 hoofd Marketing en Planontwikkeling bij J. P. van Eesteren in Rotterdam. 'Bij Van Eesteren kreeg ik de ruimte om veel nieuwe zaken te ondernemen. In de stadsvernieuwingsperiode heb ik veel woningen gerenoveerd. Van Eesteren was echter een onderdeel van het Ogem-concern dat begin jaren tachtig ter ziele ging. Jan Doets, directeur van het grondbedrijf in Rotterdam, vroeg toen of ik hoofd van de afdeling Gronduitgifte Ontwikkelingsbedrijf

Ko Blok gaat in oude spullen

Directievoorzitter Era Bouw, Ko Blok, is met pensioen

Stedelijke vernieuwer stopt op zijn hoogtepunt

'Ik heb me een paar jaar geleden voorgenomen dat ik op mijn top wilde stoppen en nu op mijn zestigste is het zover.' Aan het woord is Ko Blok, directievoorzitter van Era Bouw. Hij is op 5 maart met pensioen gegaan. Hij was een stadsvernieuwener bij uitstek net als zijn bedrijf. Eind jaren tachtig stond hij via Era aan de wieg van vele ontwikkelingen. Het bedrijf koos toen al voor binnenstedelijke ontwikkelingen en woningrenovatie. 'Ko gaat in oude spullen', zo werd in die tijd zijn keuze voor deze markt door collega's wel eens uitgelegd. Overigens gaat hij weer in de oude spullen, want hij wordt tijdelijk directeur van het Havenmuseum in Rotterdam.

Gemeente Rotterdam wilde worden. Dat overdonderde me; dat ik, net dertig, leiding ging geven aan vijftig mensen. Daar heb ik geleerd hoe een stad zich ontwikkelt en hoe de politiek en de ambtenarij werkt. Begin jaren tachtig hadden we ook te maken met een financiële crisis en werd alles ondernomen om de boel draaiende te houden. Binnen de middeldure huur maakten we bijvoorbeeld pakketten met 'zoet en zuur' om de productie op peil te houden. In de jaren tachtig is trouwens veel armoedige bouw ontstaan. Het begrip 'Bouwen voor de buurt' stond veel te hoog op de politieke agenda. Over duurzaamheid, wijken en buurten ontwikkelen die lang meegaan, werd weinig nagedacht en dat gold in die periode ook voor de koopwoningmarkt.'

Binnenstedelijke herontwikkeling

In 1986 meldde Era zich en werd Blok adjunct-directeur van Era Bouw in Zoetermeer. Era Bouw is een bedrijf dat met zijn activiteiten al net zo Rotterdam is geworteld als Ko Blok die met zijn gezin al jaren aan de Oostzeedijk

woont. 'Bij Era heb ik het concept Era-flat ontwikkeld; een tunnelbekistingsmethode waarmee we overspanningen van 7,5 meter konden bereiken. Met productontwikkeling waren we heel succesvol. Era werkte toen uitsluitend voor derden en ik kreeg de taak om projectontwikkeling binnen het bedrijf te professionaliseren. Gaandeweg kregen we ook een behoorlijke kantorenportefeuille. In die periode groeide binnen het bedrijf het besef dat we eigenlijk te klein waren voor de diversiteit waarvoor we stonden. Era Bouw is zich toen gaan focussen op binnenstedelijke herontwikkeling. We kozen bewust voor het bestaand stedelijk gebied en niet voor het geweld in de uitleggebieden. 'Ko gaat in oude spullen', zo werd de keuze voor deze markt door collega's wel eens uitgelegd.'

Die keuze heeft het bedrijf geen windeieren gelegd. Anno 2009 is Era Bouw een bouwende ontwikkelaar, vooral in woningbouw. Het bedrijf telt 400 medewerkers en heeft een omzet van 150 miljoen euro. Era Bouw is marktleider in de stedelijke vernieuwing en momenteel onder andere aan het werk in

Utrecht, Overvecht, Den Haag-Zuidwest en Rotterdam Nieuw-Crooswijk. Overigens is Era Bouw onderdeel van TBI Holdings.

Co-maker

Blok: 'Ja, Era is heel succesvol geworden en hartstikke gezond. Van een bouwer die wel eens wat ontwikkelde, zijn we een ontwikkelende bouwer geworden. Op dit moment richten we ons weer op bouwen, omdat we nog meer de nadruk willen leggen op de kwaliteit van het eindproduct. De vraag 'wie gaan in die woningen wonen' staat ons nadrukkelijk voor ogen. We hebben een afdeling Initiatief & Concept, waar wordt nagedacht over welke mensen in een bepaald project komen wonen, wat die mensen precies willen en hoe wij aan die wensen kunnen voldoen. Is er eenmaal een concept, dan zetten we dat op internet en vormen we een klantenpanel waarmee we gaan praten. Binnen dit project 'Mijn huis' genoemd, fungeert de consument als co-maker. Het bedenken, maken, informeren en communiceren; dat markeert de volgende fase van Era Bouw, waarvan de naam onlangs is omgedoopt in Era Contour. Binnen dit concept realiseren we op dit moment ook het nieuwe kantoor voor Era Contour. Dat wordt een heel open gebouw waarvan de ontwikkeling als het ware synchron loopt met de nieuwe manier van werken binnen Era Contour. Daardoor worden we inventiever en maken we een beter product tegen een betere prijs. We hebben dit geleerd, omdat we altijd voor onze projecten hebben moeten knokken. Era heeft nu eenmaal geen grondposities waarop je tegen veel minder condities activiteiten kunt ontplooiën. Wij zijn er om steden sterker te maken. Dat geeft enorm veel plezier, ook bij de mensen hier op kantoor en op de bouwplaats. Het is toch fantastisch dat onze medewerkers regelmatig een minister over de bouwplaats rondleiden?'

Even nadat hij werd onderscheiden met de erepenning van de stad Rotterdam stapte Ko

Blok, op 5 maart, aan boord van een historische stoomsleper en liet hij samen met zijn vrouw de vele honderden genodigden die hem uitzwaaiden, achter in de Cruise Terminal Rotterdam aan de Wilhelminakade. Ko Blok nam na ruim twintig jaar afscheid van Era, de stedelijke vernieuwer bij uitstek, zeker in Rotterdam. Blok vindt het welletjes, wil af van de terreur van de agenda. Maar stilzitten is er niet bij. Blok wordt tijdelijk directeur van het Havenmuseum in Rotterdam, een organisatie die twintig betaalde krachten en 200 vrijwilligers telt. 'Rotterdam is nog altijd mijn stad. Twintig jaar geleden zijn we naar Hilversum verhuisd, omdat het leven in Rotterdam te veel gedoe gaf; te veel leuke kroegen, daar blijven wonen had me mijn huwelijk gekost. Maar in het Haringvliet heb ik een historisch zandschip liggen uit 1916, die fungeert als pied à terre. In het weekend kan ik daar schilderen en een beetje rommelen en ik ontmoet veel mensen. Rotterdam voelt nog altijd als een warm bad.'

JOHAN MOSTERT